20.4.2022 Julkinen

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: VNS 12/2022 vp

VR-Yhtymän kommentit ajankohtaisselontekoon turvallisuusympäristön muutoksesta, VNS 1/2022 vp

VR-Yhtymä Oy (VR) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkokentässä mainitussa asiassa ja lausuu siitä seuraavaa:

VR toteaa, että selonteko on laadittu huolellisesti ja kattavasti. VR yhtyy selonteossa esitettyihin johtopäätöksiin mm. liikenteen ja infrastruktuurin osalta. Turvallisuusympäristön muutoksen käsittelyn yhteydessä VR haluaa nostaa esiin liikenteen osalta huoltovarmuuden ja kriittisen infrastruktuurin toimintavarmuuden.

Huoltovarmuus ja liikenneyhteyksien toimivuus

Suomen huoltovarmuuteen liittyvät liikenneyhteydet tulee ottaa uuteen tarkasteluun muuttuneen ulko- ja turvallisuuspoliittisen tilanteen myötä. Myös kansainvälisen liikenteen kuljetuskäytävät ja painopisteet ovat muuttumassa. Kuten selonteossa todetaan, kahden ja monenvälisen varautumisyhteistyön toimien tiivistämistä pidetään tarpeellisena erityisesti Suomen ja Ruotsin välillä.

Liikenne12 –suunnitelmaa ja Väylän infrainvestointiohjelmaa tulee tarkastella uudestaan huoltovarmuusnäkökulmasta.

Pääradan kapasiteetti etenkin Helsingin ja Oulun välillä on erityisen kriittinen myös poikkeustilanteissa sekä matkustaja- että tavaraliikenteen näkökulmasta. Pääradan ruuhkaisimpien osien kehittäminen lisäisi läntisen, Haaparannasta tulevan reitin välityskykyä Etelä-Suomeen.

Läntisen liikenteen osalta vuoden 2021 aikana tehdyt TEN-T-ydinverkkokäytävien laajennukset Ruotsiin ja Norjaan edesauttavat kansainvälisten kuljetusreittien uudelleensuuntautumista. Suomen TEN-T-ydinverkkokäytäviä on laajennettu pohjoiseen Suomen aloitteesta. Pohjanmeri–Itämeri-ydinverkkokäytävä jatkuu Suomen kautta Ruotsin Luulajan satamaan.

Skandinavia–Itämeri-ydinverkkokäytävä on laajennettu Tukholmasta Luulajan kautta edelleen sekä Narvikiin Norjaan että Suomen puolelle Ouluun. Länteen laajentuneilla ydinverkkokäytävillä ja vaihtoehtoisilla reiteillä Norjan ja Ruotsin satamiin on merkitystä Suomen huoltovarmuuden näkökulmasta, mikäli kansainvälinen liikenne Suomen satamiin häiriintyy.

VR on ilmoittanut 6.4.2022 irtautuvansa hallitusti idän tavaraliikenteestä. Raideliikenteen osalta painopiste siirtyy itäisestä liikenteestä kohti läntistä liikennettä. Liikenteellisten pullonkaulojen poistaminen on edelleen tärkeää sujuvan tavaraliikenteen varmistamiseksi. Tavaraliikenteessä itäisen

VR-Yhtymä Oy
Postiosoite PL 488, 00101 Helsinki
Käyntiosoite Radiokatu 3, 00240 Helsinki
P. 029 4343
etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vr.fi
Y-tunnus 1003521-5

rautatiekuljetuskäytävän sulkeutuessa korostuvat yhteydet satamiin. Suomen satamien osalta on huolehdittava erityisesti talvimerenkulun edellytyksistä sekä sujuvista raideliikenneyhteyksistä.

Poikkeustilanteessa matkustajaliikenteen kannalta tärkeitä ovat toimivat raideyhteydet isojen kaupunkiseutujen välillä ja läntiseen suuntaan. Tämä edellyttää reittien toimivuuden kokonaisvaltaista tarkastelua ratakapasiteetin, asemainfran sekä sähkön ja polttoaineiden saatavuuden osalta. Tarkastelu tulee ulottaa myös kansainvälisiin joukkoliikenteen matkaketjuihin edelleen Ruotsiin ja Norjaan.

Rautatiejärjestelmän toimintavarmuus ja kyberturvallisuus

Rautatiejärjestelmä on olennainen osa yhteiskunnan toimintavarmuutta. Rautatiejärjestelmä muodostaa kriittisen fyysisen ja digitaalisen infrastruktuurin, joiden turvallisuudesta sekä resilienssistä tulee huolehtia. Kyberturvallisuuden rooli korostuu, mikäli Suomeen kohdistuu hybridivaikuttamista. Raideliikenteessä on useita kriittisiä toimintoja ja järjestelmiä esimerkiksi liikenteenohjaukseen liittyen. Kyberturvallisuuden osalta vaatimusten tulee olla yhdenmukaiset toimijoiden roolista ja koosta riippumatta, sillä pääosin yksiraiteisella rataverkolla raideliikennejärjestelmän häiriöiden kerrannaisvaikutukset ovat isoja.

Venäläinen tavaravaunukalusto

Selonteossa on nähty tarpeelliseksi selvittää kriittisen infrastruktuurin omistukseen liittyviä kysymyksiä. VR toteaa tähän liittyen, että Suomen on huomioitava venäläisten toimijoiden mahdolliset pyrkimykset hankkia yritysostoin suomalaisia tavaraliikennetoimijoita omistukseensa.

VR toteaa lisäksi, että Suomen sisäisessä rautatieliikenteessä tulee turvallisuus- ja huoltovarmuusnäkökulmasta käyttää vain EU-lainsäädännön mukaista kalustoa. VR vastustaa vireillä olevaa lakiesitystä venäläisen tavaravaunukaluston käyttämisestä maan sisäisessä liikenteessä painottaen riskejä, jotka liittyvät Venäjä-riippuvuuteen, Venäjän valtiolliseen toimijaan sekä venäläisen kaluston huoltovarmuus- ja rautatieturvallisuuskysymyksiin. Lakiesityksen taustalla oleviin lisääntyneisiin kotimaisiin raakapuukuljetustarpeisiin pystytään vastaamaan kotimaisella EU-standardin mukaisella kalustolla.

VR-Yhtymä Oy

Jonna Juslin
johtaja, yhteiskuntasuhteet ja kansainväliset asiat